

ವೈಯಾಕರಣವರೇಣ್ಯನ ಕಾವ್ಯ-3

ಸಾ ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳಿಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಆದರಗಳೇ ಇಲ್ಲ, ಅವರೇನಿದ್ದರೂ ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕದ ಅಪರೈರನ್ನೂ, ರತ್ನರಾಜಿಗಳನ್ನೂ, ವರ್ಣಸುತ್ತುರೇ: ಅವಾಸ್ತವ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಐವಾರಾಮ ಅವರ ಅಕ್ಕರೆಯ ತಾಣ ಎಂದು ಅನೇಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ಅವಿಚಾರಿತ, ಅಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಾಧ್ಯತಾರಹಿತವಾದ ಆಕ್ಷೇಪವೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ. ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಇನ್ನಿತರ ದೇಶಭಾಷಾ ಕವಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ನಡೆಸುವ ಆಕ್ಷೇಪ ಹುರುಳುಬಿಡು ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಗಿಡಮರಗಳ, ನದನದಿಗಳ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ, ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳ, ಖಗಮೃಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಸುಂದರವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಋತುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಪರಿಸ್ಥಂದವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸೋಗಸಾಗಿ, ಸರಸವಾಗಿ ಇಂದಿನವರಾಗಲಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಾಗಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು.

ಇದೀಗ ಪಾಣಿನಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ಪ್ರಾಣಿ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಪರಿಯತ್ತ ನಿರುಕ್ತಿಸೋಣ. ಇದೊಂದು ಕಾಡು ಪಾರಿವಾಳದ ವಿಲಾಸ:

ಅಸೌ ಗಿರೇ: ಶೀತಲಕಂದರಸ್ಥಃ ಪಾರಾವತೋ ಮನ್ಮಥ ಚಾಟುದಕ್ಷಃ
ಭರ್ಮಾಲಸಾಂಗೀಂ ಮಧುರಾಣಿ ಕೂಜನ್ ಸಂವೀಜತೇ
ಪಕ್ಷುಷಟೀನ ಕಾಂತಾಮ್
(ಮಲೆಯ ತೂಪಿನ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿಹ ಉಲ್ಲಗೇರೆಯುವ ಪಾರಿವ
ಬಿಸಿಲಿಗಂಜಿದ ನಲ್ಲಗುಲ್ಲಾಸವನು ನೀಡಲು ಧಾವಿಸಿ
ರೆಕ್ಕೆ ಬೀಸುತ್ತ, ನಕ್ಕು ನುಡಿಯುತ್ತ ಲಾಲಿಪುದು ರಂಗೇರುತ)

ಈ ಪದ್ಯವು ಹದಿನಾರಾಣ್ ಸಹಜವರ್ಣನೆಯ ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ. ಕೇವಲ ಕವಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿದಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷಿ ವಿಲಾಸದ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಇದು ಚಕ್ರವಾಕದ ಪರದಾಟದ ವರ್ಣನೆ. ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯೆಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಈ ಹಕ್ಕಿಯು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ನಲ್ಲನಲ್ಲೆಯರು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಣಲಾಗದೆ ಕಂಗಾಲಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಸಂಕಟದ ಅರ್ತನಾದವೇ ಚಕ್ರವಾಕರಾಗದ ಮೂಲವೆಂದು ಕೆಲವರ ಊಹೆ. ಇಲ್ಲಾದರೋ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೊಳಲಾಡುವ ಚಕ್ರವಾಕದ ಚಿತ್ರಣವುಂಟು.

ನೀಲಾಂಭೋರುಹಕಾನನೇ ನ ವಿಶತಿ ಧ್ವಾಂತೋತ್ಕರಾತಂಕಯಾ
ಸ್ವಕ್ಷೀಣೋಚ್ಚರಿತಾಶ್ಚ ಪಾರಿಕೇಕಾಸ್ತಾರಾಭ್ರಮಾತ್ ಪಶ್ಯತಿ
ಸತ್ಪಾಸಂ ಮುಹುರೀಕ್ಷತೇ ಚ ಚಕ್ರೋ ಹಂಸಂ ಓಮಾಂಶುಭ್ರಮಾತ್
ನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂ ಭಜತೇ ದಿವಾಪಿ ವಿರಹಾತಂಕೀ ರಥಾಂಗಾಪ್ಹಯಃ

(ಕನ್ನಡದಿಲೆಯ ಕಾಡಿನೊಳಗದು ಕತ್ತಲೆಯು ಬಂತೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ
ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಯ ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ ಸೀರ್ಪನಿಯ ತಾರಕೆಗಳೆಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳುದು
ಅರಸಂಜೆಯನೆ ಕಂಡು ಸೆರೆಮೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಬಿಟ್ಟವುದು ನಡುಗಿ

ಹಗಲೊಳೂ ವಿರಹವಾದೀತೆಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಿಡುವುದೇ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ)

ಈ ಕವಿತೆಯು ಭ್ರಾಂತಿಮದಲಂಕಾರದ ಸುಂದರ ನಿದರ್ಶನವೂ ಆಗಿದೆ. ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಾಕಗಳಿಗೆ ನಿಯೋಗವೆಂಬ ಕವಿಸಮಯವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಪಾಣಿನಿ ಮುನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಚಮತ್ಕಾರ ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಮುನಿವಾಕ್ಯ. ಈ ಮುಗ್ಧ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರುದ್ರಭೀಭತ್ಯ ಸಂನಿವೇಶದತ್ತ ನಾವು ತೆರಳೋಣ. ಇದು ಶೃಶಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಒಂದು ರಣಹದ್ದಿನ ವರ್ತನೆಯ ವರ್ಣನೆ.

ಚಂಚತ್ಯಕ್ಷಾಭಿಭಾತಂ ಜ್ವಲಿತಮತವಪ್ರೌಢಧಾಮ್ನಸ್ಥಿತಾಯಾಃ
ಕ್ರೋಧಾದ್ವ್ಯಾಕ್ಯಪ್ಲಮೂರ್ತೇರಹಮಹಮಿಕಯಾ
ಚಂಡಚಂಚೂಗ್ರಹೇಣ
ಸದ್ಯಸ್ತಪ್ತಂ ಶವಸ್ಯ ಜ್ವಲದಿವ ಪಿಪಿತಂ ಭೂರಿ ಜಗ್ವಾರ್ಧದಗ್ಧಂ
ಪಶ್ಯಾಂತಃ ಪ್ಲುಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರವಿಶತಿ ಸಲಿಲಂ ಸತ್ತರಂ ವೃದ್ಧಗೃಧ್ಧಃ

(ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಕೊಡವುತ್ತ, ಹೊತ್ತುರಿವ ಚಿತೆಯಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿಹ
ಶವವನ್ನು ಕುಕ್ಕಿ ಕುಕ್ಕಿ ನಾನು ನಾನೆಂದೆಂಬ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂ
ಸೆಳೆಸೆಳೆದು ಬಿಸಿಯಡಗನಂತೆ ಜಗಿದು ಸುಟ್ಟುರುಬುತ್ತಿರಲೊಡಲು
ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಗುಂಪಿನಿಂದೊತ್ತಟ್ಟಿನತ್ತ ಬಂದು
ನೀರ ಸೆಲೆಯತ್ತಲೆ ಹಾರಿ ಹೋದುದು ಜಾರಿ ಮುದಿಹದ್ದು
ಮಸಣದೊಳು ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು)

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪ

ಶತಾವಧಾನಿ
ಡಾ.ಆರ್.ಗಣೇಶ್

ಇದಂತೂ ಭೀಭತ್ಯರಸವನ್ನು ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಅನುಪಮ ರಚನೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಭಂದೋವೈಭವದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಥದ್ದೇ ಶೃಶಾನನೇಪದ್ಯದ ಪದ್ಯ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ನರಿಗಳ ವರ್ಣನೆ:
ಉದ್ವಿಧೈಃ ಸುದೂರಂ ಘನಜನಿತತಮಃಪೂರಿತೇಷು ದ್ರುಮೇಷು
ಮ್ರೋದ್ಧೀವಂ ಪಶ್ಯ! ಪಾದದ್ವಯನಮಿತಭುಜಃ ಶ್ರೇಣಯಃ
ಘೇರವಾಣಾಮ್
ಉಲ್ಕಾಲೋಕ್ಯಸ್ತು ರದ್ಧಿರ್ನಿಜವದನದರೀಸರ್ಪಿಭಿರ್ವೀಕ್ಷಿತೇಭ್ಯಃ

ಶ್ಲೋಕತ್ಯಾಂದ್ರಂ ವಸಾಂಭಃ ಕುಠಿತವವಮರ್ವಂಡಲೇಭ್ಯಃ
ಪಿಬಂತಿ

(ನೋಡು! ಹಿಂದೆ ಕಾಲೂರಿ ಗೋಣ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನರಿಯ ದಂಡು
ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮರದೆತ್ತರದೊಳು ನೇಣೆತ್ತಿ ಕೊಳೆತ ಹೆಣದಿಂ
ಸುರಿವ ನೆಣವ ಹೀರುತ್ತಲಿಹುದು; ಅದು ಕಾಂಬುದಾದರೂನು
ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಗುಂಡೊಳಿ ಬೆಂಕಿಯರಿಗಕ್ಕುವಾಗಲೇನೋ!)

ಇದು ದಿಟವಾಗಿ ಮೈಮನಗಳನ್ನು ಜುಮುಗುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಭೀಭತ್ಯ ಭಯಾನಕ ಸಮಾಹಾರ. ಭವಭೂತಿಯ ಮಾಲತಿ ಮಾಧವದ ಶೃಶಾನಾಂಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬೆಲ್ಲವಿರಬೇಕಂತೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಬರಹದ ಸಮಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧುರ ಕೋಮಲರಸವೆನಿಸಿದ ಶೃಂಗಾರದತ್ತ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳ ಸ್ಥಾಯಿಮನೋಧರ್ಮವೆಂಬ (ಕು)ಖ್ಯಾತಿಯಿರುವ(!) ಸೀವರ್ಣನೆಯತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಸರಳ ಸುಂದರ ಅನುಷ್ಠುಪ್.

ಹರಕೋಪಾನಲಪ್ಲುಪ್ಪವಿರೂಢಸ್ಮರಶಾಖಿನಃ
ಅಯಮಾಭಾತಿ ತನ್ವಂಗ್ಯಾಃ ಪಾಣಿಃ ಪ್ರಥಮಪಲ್ಲವಃ
(ಹರಕೋಪಾಗ್ನಿಯೊಳೂರಿದ ಸ್ಮರತರು ತಾಂ ಕಾಲಧರ್ಮದಿಂ
ಕಳೆಯೇರಲ್
ತರುಣಿಯ ಈ ಮಿದುವೆರಲ್ಲಳ್ ಮೆರೆದಮವಲ ಮೊದಲ
ಚಿಗುರಿನಂದದಿನಿದೊ ಕಾಣ್!)

ಇಲ್ಲಿಯ ರೂಪಕ-ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಗಳ ಸಂಕರ ದಿಡವಾಗಿ ರಸೋತ್ಕಟ.

ಇದೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಕಾಂತಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವ ನಲ್ಲನ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿರುವ ಪ್ರಮದಗೆ ಕವಿಯ ಸ್ವಾಂತನವಿಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗದ ಮಹತ್ತ್ವವೂ ಗಮನಾರ್ಹ:

ಪಾಣಿ ಶೋಣಿತಲೇ ತನೂದರಿ ದರಕ್ವಾಮಾ ಕಮೋಲಸ್ಥಲೀ
ವಿನ್ಯಸ್ತಾಂಜನದಿಗ್ಗಲೋಚನಜಲೈಃ ಕಿಂ ಮ್ಲಾನಮಾನೀಯತೇ?
ಮುಗ್ಧೇ! ಚುಂಬತು ನಾಮ ಚಂಚಲತಯಾ ಭೃಂಗಃ ಕ್ಷಚಿತ್ಕಂದಲೀಂ
ಉನ್ಮೀಲನ್ನವ ಮಾಲತೀಪರಿಮಲಃ ಕಿಂ ತೇನ ವಿಸ್ಕಾರ್ಯತೇ?
(ನಸುಬಿಳುಪೇರ್ಧ ಕೆನ್ನೆಯೆಡೆ ಕೆಂಪಿನ ಕಯ್ ವಿಡಿದಂಜನಾಶ್ರುವಿಂ
ಕಸಿವಿಗೊಳ್ಳುದೇ ಮುಗುದೆ! ಮೆಯ್ ಬಡವಾಗಿರೆ; ಚಂಚಲತ್ವದಿಂ
ದೊಸಗೆಗೊಳಲೈ ತುಂಬಿ ಸುಳಿಬಾಳೆಯ ಪೂವನದೊರ್ಮೆ
ಚುಂಬಿಸಲ್
ಬೆಸನಮದೇಕೆ? ಮೇಣ್ ಮೆರೆವುದೇ ಮಲದೊಪ್ಪುವ
ಜಾಜಿಗಂಪು ಪೇಳ್!)

ಅನ್ಯಾಪದೇಶದ ಈ ಪದ್ಯವೂ ಅನನ್ಯ ಹಳಗನ್ನಡದ ಅನುವಾದವಾದರೂ ಮೂಲದ ಮಾರ್ದವವನ್ನು ಮೆಯ್ಯುಂಬಿಸುವ ಯತ್ನವಷ್ಟೆ ಇಂಥ ರಸವತ್ಪ್ರತಿಮೆಯ ಭಾಷಾಬ್ರಹ್ಮ ಪಾಣಿನಿ ಮಹರ್ಷಿ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಪ್ರಿಯನಲ್ಲ?

ಪ್ರಸಕ್ತ ಮಾಲಿಕೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರ್ಮರ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ